

Gröna Bilister
Mattias Goldmann

Länsstyrelsen
Att. Pia Lindell
Box 220 67
104 22 Stockholm
pia.lindell@ab.lst.se

Remissyttrande från Gröna Bilister angående "Förslag till regionala miljömål för Stockholms län 2004"

Inledning

Som Sveriges enda miljödrivna bilistorganisation, vill Gröna Bilister aktivt bidra till att minska bilismens negativa påverkan på hälsa och miljö. Utifrån detta medverkar organisationen gärna aktivt till såväl framtagandet av regionala miljömål för Stockholms län som i framtagandet av konkretiserade åtgärder, samt genomförandet av de samma.

För en utförligare redovisning av Gröna Bilisters inställning till de nationella miljömålen, hänvisar vi till den särskilda remiss som vi lämnar regeringen i detta ärende, och som också finns publicerad på vår webbplats, www.gronabilister.se. Därutöver har vi utförligt redogjort för hur vi bedömer att Stockholms län bör agera för att uppfylla miljö kvalitetsnormen för partiklar PM10, i ett särskilt remissvar till länsstyrelsen som också finns publicerat på ovan nämnda webbplats.

Generella synpunkter

Länsstyrelsen redogör i remissen för sina utgångspunkter, som har varit att:

- De regionala miljömålen anpassas så långt möjligt till de nationella delmålen och siktar i regel mot år 2010 i likhet med dessa.
- Målen ska formuleras utifrån de regionala förutsättningarna.
- Målen ska vara uppföljningsbara.
- Målen ska vara tidsatta.
- Målen ska endast undantagsvis avse åtgärder.

Gröna Bilister ställer sig bakom ovanstående utgångspunkter, men är tveksamma till i vad mån de verkligen har genomfört arbetet med att ta fram de föreslagna målen. Huvuddelen av målen är tvärtom en direkt "översättning" av de nationella målen till regional nivå, vilket inte uppfyller utgångspunkten "Målen ska formuleras utifrån de regionala förutsättningarna." Detta ser vi som synnerligen olyckligt, eftersom det innebär att regionens särskilda förutsättningar inte finns med som en utgångspunkt. Bland de förutsättningar som borde ha vägts in och påverkat målen finns:

- Befolkningsstrukturen, med en högre befolkningstäthet än i riket som helhet, vilket bl.a. ökar förutsättningarna för minskad privatbilism.
- Hög tillgång till kollektivtrafik, vilket är en viktig grundförutsättning i det relativt korta tidsperspektiv som målen har (2010 som slutdatum).
- Hög tillgång till spetskompetens, med bl.a. flera universitet, tekniska högskolor och andra högskolor i regionen, vilket ökar möjligheterna att föreslå mål som kräver spetskompetens.
- Låg andel tung, råvarubaserad basindustri, vilket bör innebära en ökad fokusering på miljömål som berör tjänstesektorn och transporter.

Därutöver är vi tveksamma till att länsstyrelsen så ensidigt fokuserar på länet som geografisk avgränsning. Vi menar att "länets miljöarbete" bör gälla länets och dess invånares miljöpåverkan, också i rimlig utsträckning den som sker utanför länets gränser. Det gäller huvudsakligen tre olika typer av påverkan:

- Åtgärder i länet som har positiv inverkan i andra län. Här finns bl.a. satsningar på bättre vattenkvalitet i sjöar och vattendrag som sträcker sig in i andra län. På samma sätt påverkas Stockholms läns förutsättningar av andra läns arbete inom detta område.
- Åtgärder i länet som har positiv inverkan i andra län. Åtminstone kortsiktigt kan vissa lokala satsningar på bättre miljö leda till sämre miljö på andra ställen. Ett exempel är Stockholms satsning på miljözoner för tung trafik som under en övergångsperiod innebar att lastbilar och bussar som inte uppfyllde kraven flyttades till grannkommuner med lägre krav.
- Åtgärder av länets invånare utanför länet som påverkar andra läns möjligheter att nå miljömålen. Exempelvis är fjällänens möjligheter att nå "fjällmiljö"-miljömålet troligen starkt beroende av hur Stockholms läns invånare beter sig i fjällen.

Vi ifrågasätter också varför länsstyrelsen väljer att presentera sitt förslag till nya regionala miljömål samtidigt som Naturvårdsverket och regeringen är i slutfasen av att revidera de nationella miljömålen. De förändringar som troligen sker gällande de nationella miljömålen kommer därmed antingen inte att återspeglas i de regionala miljömålen, eller att införas i de regionala målen utan att ha remissbehandlats.

Länsstyrelsen har avstått från att ge förslag till åtgärder för att uppnå miljömålen. Dessa presenteras i ett separat miljöhandlingsprogram. Vi anser det vara olyckligt, eftersom det omöjliggör för utomstående att bedöma om det hade varit rimligt att anta ett mer ambitiöst miljömål, eller om målen tvärtom är väl högt satta.

Länsstyrelsen presenterar regionala mål av olika detaljeringsgrad för de olika miljömålen. Exempelvis för "giftfri miljö" är de nästan av åtgärdskaraktär, med detaljförslag för bl.a.

båtbottenfärger, medan det för andra mål är av helt övergripande karaktär. Länsstyrelsen bör harmonisera de regionala miljömålen så att de blir av jämförbar detaljeringsgrad.

I samband med remissförfarandet kring länsstyrelsens miljöhandlingsprogram, återkommer Gröna Bilister gärna med konkreta förslag på hur miljömålen ska uppnås.

Prioriterade mål

Gröna Bilister prioriterar generellt sett mål och åtgärder som medför andra, positiva effekter för hälsa och miljö, särskilt om de dessutom kan leda till ökad trivsel och bättre ekonomi för såväl hushåll som offentliga instanser. Miljömålen uppställning försvårar en granskning av synergieffekter, vilket vi föreslår blir centralt för det regionala miljöhandlingsprogrammet.

Därutöver bör Stockholms län prioritera miljömål utifrån en sammanvägning av hur stor del av den nationella miljöpåverkan som sker inom länet samt vilka möjligheter Stockholms län har att vara föregångare på respektive område.

Målgenomgång

Nedan genomgås endast de mål som har bäring på Gröna Bilisters verksamhetsområde, dvs. huvudsakligen trafik.

Begränsad klimatpåverkan

Länsstyrelsen föreslår att Stockholms län endast ansluter sig till det nationella målet för minskade utsläpp av växthusgaser, dvs. 4 procent lägre år 2008-2012 jämfört med 1990. Detta påstås vara ”ambitiöst och kräver stora insatser för att nås”.

Vi menar tvärtom att detta är en alltför låg ambitionsnivå, inte minst mot bakgrund av att länsstyrelsen själv slagit fast att ”Preliminära beräkningar för Stockholms län visar att utsläppet av koldioxid minskat från 4,3 ton per invånare år 1990 till 3,8 ton per invånare år 2001”. (Yttrande över Delbetänkande av utredningen om förnybara fordonsbränslen SOU 2004:4). Därmed har Stockholms län redan minskat sina utsläpp med över tio procent, alltså långt mer än vad länsstyrelsen föreslår för hela perioden fram till 2008-2012.

Ett så lågt satt mål som länsstyrelsen föreslår skulle de facto, enligt länsstyrelsens egna siffror, innebära att länet tillåts öka sina klimatpåverkande utsläpp med nästan tio procent från dagens nivå. Länsstyrelsen bör istället slå fast att den hittillsvarande utsläppsminskningen ska fortsätta. En rimlig ambitionsnivå blir därmed att minska länets klimatpåverkande utsläpp med 15 procent till år 2008-2012, jämfört med 1990.

Vi delar länsstyrelsens bedömning att vägtrafiken bör vara huvudprioritet för det fortsatta klimatarbetet. Här nås tydliga synergieffekter, i och med att insatser för att minska vägtrafiken också innebär bättre möjligheter att nå miljömålen ”frisk luft” och ”ingen övergödning” samt andra mål såsom minskad trafikdödlighet.

Frisk luft

Vi delar länsstyrelsens bedömning, att det är olyckligt att det nationella delmålet för kvävedioxidhalt uttrycks som att ”det i huvudsak” ska vara uppnått. Detta är dock inte rimligen en anledning för länsstyrelsen att tillåta sig själv att sänka ambitionsnivån och tillåta en högre nivå än den nationella. Länsstyrelsen bör ta hänsyn till hälsa, natur och kultur och ansluta sig till årsmedelvärde och timmedelvärde som föreslås nationellt, med den enda skillnaden att Stockholms län bör ta bort orden ”i huvudsak”.

För detta utsläppsmål hänvisar Gröna Bilister i övrigt till sitt tidigare remissvar angående ”Förslag till åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar i Stockholms län”, insänt till miljödepartementet och tillgängligt på www.gronabilister.se.

Bara naturlig försurning

Vi ställer oss bakom länsstyrelsens förslag till mål på denna punkt.

Gifrfri miljö

För detta miljömål presenterar länsstyrelsen regionala mål av en helt annan detaljeringsgrad än för andra mål. Här återfinns bl.a. mål om båtbottnfärger och andel förnybara bränslen för fordonsdrift, vilket snarast är medel att uppnå målen. Flera av målen är dessutom egna och återfinns inte i de nationella miljömålen. Gröna Bilister är positiva till den högre detaljeringsgraden och uppfinningsrikedomen på detta område, och menar att det borde ha sett ut på liknande sätt också för övriga miljömål.

Vi ställer oss dock tveksamma till placeringen av några av de regionala miljömålen. Nummer 5, ”Andelen miljöbränsle som säljs i länet ska senast år 2010 ha ökat med tio procent jämfört med år 2004”, hör exempelvis lika väl hemma under det första miljömålet, ”Begränsad klimatpåverkan”, som under ”Gifrfri miljö”. Samtliga miljöbränslen innebär en väsentligt minskad påverkan på klimatet jämfört med fortsatt användning av fossila drivmedel, medan några av dem (t.ex. metanol) kan anses vara väl så giftiga som de fossila motsvarigheterna.

Det ovan refererade miljömålet för miljöbränslen är positivt, men alltför lågt satt. Med befintliga åtgärder kommer andelen miljöbränslen som säljs i länet att ha ökat med mer än 10 procent redan år 2005, varför det inte är rimligt att ha detta mål först för år 2010. Den snabba ökningstakten beror framför allt på:

- Nationell stimulans till miljöbilar, bl.a. med sänkt förmånsvärde och lägre fordonsskatt.
- Nationella krav på viss andel miljöbilar vid nybilsinköp hos statliga förvaltningar.
- Lokal stimulans till miljöbilar, bl.a. med befrielse från parkeringsavgifter i bl.a. Stockholm och befrielse från trängselavgifter i samma kommun.
- Ökat utbud av miljöbilar på marknaden.

- Ökad tillgång till tankställen för miljöbränslen.
- Ökad inblandning av miljöbränslen (etanol och RME) i bensin och diesel.
- Högre pris på bensin och diesel, med förbättrad ekonomisk kalkyl för miljöbränslen.

Den snabbt ökande andelen miljöbränslen är av stor betydelse för att uppnå flera av miljömålen, framför allt begränsad klimatpåverkan. Utifrån detta är det viktigt att länsstyrelsen har ett mål som stimulerar utvecklingen, snarare än ett som ligger lägre än verkligheten. Därför bör länsstyrelsens miljömål för miljöbränslen höjas kraftigt. Vi föreslår länsstyrelsen att slå fast målet ”Andelen miljöbränsle som säljs i länet ska senast år 2010 ha ökat med 300 procent jämfört med år 2004”. Ett så högt satt mål är fullt möjligt att uppnå, men det sker inte av sig självt. Detta bör vara en rimlig ambitionsnivå för länsstyrelsens samtliga mål.

Övriga regionala miljömål saknar en tydlig koppling till trafik, varför Gröna Bilister avstår från att kommentera dem.

Stockholm 29 oktober 2004

För Gröna Bilister

Mattias Goldmann